

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૫૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ (સહી અને મુદ્રા સાથે)

વિષય ટ - : ૧૫૧

લગ્નમાં ગાવાનાં ગીતો.

પ્રાર્થના.

‘આવી છે ખાખુંત માંડવેરે, જાદવઃજની તેજન.’—એ રાગ.

પાય લાગું પ્રભુને સદારે, નહાની વયની છું બાળ;
 ટાળજે મારી આપજા રે, પ્રભુ છા પ્રતિપાળ
 હેત ધરી મને પાળજે રે, નહાની વયની છું બાળ;
 કુશળ રાખી દુઃખ ટાળજે રે, પ્રભુ છા પ્રતિપાળ.
 મદાન્વરણ શુભ આપજે રે, નહાની વયની છું બાળ;
 મુમતિ આપી મુખ થાપજે રે, પ્રભુ છા પ્રતિપાળ.
 સાચાબોલી કરજે મને રે, નહાની વયની છું બાળ;
 હાથ જોડોને નમું તને રે, પ્રભુ છા પ્રતિપાળ
 માત પિતા મારાં રહો સુખી રે. નહાની વયની છું બાળ;
 પાળે મને ન કરે દુઃખી રે, પ્રભુ છા પ્રતિપાળ.
 વડીલનો વિનય કરાવજે રે, નહાની વયની છું બાળ;
 નીતિના પંથે ચઢાવજે રે, પ્રભુ છા પ્રતિપાળ.
 પ્રધાનબાઈશાળા શુભ ગાય છે રે, નહાની વયની છું બાળ;
 નેક નજર કરી પાળજે રે, પ્રભુ છા પ્રતિપાળ.

વિધાપત્ર ૧૨૮૧૨ (૨)

અગાધ

વિધાપત્ર

પ્રાર્થના.

નમો જીવિરાજ દેવે

(અબા બેયાની આશરે, નિરખું મારી માડી.)-ઐ રામ.

પે'લા તીર્થકર મહારાજરે, સુખશાંતિ આપો.	૧
છે પ્રથમ જગતના રાજ રે,	સુખ૦ ૨
છે સર્વ શિરોમણિ જેહ રે,	સુખ૦ ૩
જે ભર્તા પ્રથમ છે તેહ રે,	સુખ૦ ૪
જે પે'લા સદગુર રાજ રે,	સુખ૦ ૫
જે ન્યાય તણા શિરતાજ રે,	સુખ૦ ૬
જે ધર્મશાળી જગમાંહ રે,	સુખ૦ ૭
જે શિષ્ય મહાન મનાય રે,	સુખ૦ ૮
જે વિદ્વાન વક્તા વદાય રે,	સુખ૦ ૯
જે શાસનકાર સદાય રે,	સુખ૦ ૧૦
જે પ્રથમ થકીજ પૂજાય રે,	સુખ૦ ૧૧
જે પ્રથમ થકી વંદાય રે,	સુખ૦ ૧૨
જેનું શરણુ સદા સુખદાય રે	સુખ૦ ૧૩
જે પહેલા લેમના કરનાર રે.	સુખ૦ ૧૪
શ્રી પ્રધાનખાઈ શાળા ગુણુ ગાયરે.	સુખ૦ ૧૫

(આજે મંગલ દિવસ સાહેલડી.)-ઐ દેક.

આજે સોનાના સુરજ મહારે ઉગીઆ,

મહારા હર્ષ તણા નહિ પાર.

આજે૦

ભરી કુંકમ કેસરના વાટકા, પુણુ શ્રી પ્રભુ જગદાવાર આજે૦

આજે મોતીના ચોક મેં પુરાવીઆ, પામી પૂરણ પ્રભુનો
 પ્રસાદ. આજે૦
 મારા પિતાએ નીતિ વચન આપીયાં, જાણે કુસુમનો વરણ્યા
 વરસાદ. આજે૦
 મહારી માતાએ જોળે એસાડીને, કીધાં વચન સુણ્યાં મેં કાન.
 આજે૦
 એની સાસરીયે સુખથી સિધાવજે, નહિ ત્યાં અહીં જેવું
 થાશે તોડાન. આજે૦
 કહું કરવું ને કરવું નહિ જરી, સાંત જોલવું હૈં સનમાન.
 આજે૦
 જાણે નીતિ વિવેકતણી મૂરતી, તો તું પામીશ જગ માંહી
 માન. આજે૦
 તારા પતિને પ્રભુપદ આપજે, તેની કરજે તું નિતનિત
 સેવ. આજે૦
 નહિ વચન પતિતણું ઉથાપજે, ગણજે અવનીમાંહે તુજ
 દેવ. આજે૦
 તારા તાતનું નામ તું દીધાવજે, વરજે આ શીખ મારી
 ધ્યાન. આજે૦
 પ્રધાનઆષ કન્યાશાળામાં શીખેલી કું, એવું રાખજે ઉર
 અલિમાન. આજે૦

ગીત. ૨

(માલજી કુંથી લાવ ગુણિયલ ગજરો.)—એ ચાલ.
 દિવસ દીધે આજ મંગલકારી, કરે લગ્નની સખિ ! તબ્યારી.
 દીવસ.

રથો રમણીય કુસુમની માળા, લાવો અર્ધને દહિં ધી બાળા;
ગાઓ મંગલ ધવલ રસાળાં. દિવસ ૧

કરો સિદ્ધ સુગંધિક પીઠી, કાઢો રંધાળી નજરે ન દિઠી;
આપો માન વાણી વઢી મીઠી. દિવસ ૨

ધરો ચાક ને ચંદ્રમા આથે, પેરો કંકણ રત્નનાં હાથે;
નવાં અંબર અંગના સાથે. દિવસ ૩

જાનીવાસો ઘો જાનને સારો, કરવા સ્વાગતનો આછો વારો;
જય મેળવો જીવતી ન હારો. દિવસ ૪

માતૃભવન ભલું શણગારો, રાખી ચિત્ત વિવેકજ સારો;
પુણી પાત્ર ભરો દિવ્ય નારો. દિવસ ૫

દિવ્ય દુર્ગા શોભાવોને કમળે, વરમાંચી ઉચિત ધારો વિમળે;
વધુ વર પાડુકા મુકો પ્રેમ. દિવસ ૬

લીંપો ગામથે વેદિકા વહેલી, તળે રમત બના ના છડેલી;
ગાથાં બાંધો બની નવ બેલી. દિવસ ૭

આવ્યો લગ્ન સમય બહુ પાસે, નિજ કાર્ય કરોને ઉદ્દહાસે;
આદિનાથ પ્રસન્ન બેવી થાસે. દિવસ ૮

ગીત. ૩

માજડી વિના શું આવ્યારે, સુંદર વરરાખા;

માચીડાએ શું લડકાવ્યારે, સુંદર૦

ધાડીલો નાનો લાવ્યારે, સુંદર૦

લાડકડી મન લાવ્યારે, સુંદર૦

નગારાં વિના શું આવ્યારે, સુંદર૦

નવા નવા વેપ લગાવ્યારે, સુંદર૦

લાડી રતિથી અતિ રૂપાળીરે, સુંદર૦

વરી કામદેવ તુમ બાળીરે,   મુંદર૦
 પ્રધાનબાઈ શાળા જગમાં ગાજેરે,   મુંદર૦
 ફેટાણાથી મુખડું લાજેરે.   મુંદર૦

ગીત ૪.

અમે માજડી વિના નથી આવ્યા રે વેવણુ સાચું બોલો.
 માજડીએ માતી ટંકાવ્યાંરે,   વેવણુ.
 ઘોડીલો છે પાખરવાળોરે,   વેવણુ.
 નાનો છે પણ લટકાળોરે,   વેવણુ.
 અમે નગારાની ધુંશે આવ્યાંરે,   વેવણુ.
 સાથે સાજન સાડું લાવ્યાંરે,   વેવણુ.
 વાળું ભુંગળ સરણાઈ વાજેરે,   વેવણુ.
 જેના નાદથી અંખર ગાજેરે,   વેવણુ.
 પ્રધાનબાઈ કન્યાશાળા એમ બોલેરે.   વેવણુ.
 જુડું બોલે તે તરણુ તોલેરે,   વેવણુ.

ગીત ૫.

માંચરામાં (સોળ માંડવા)
 સરસ્વતિ માતાને વિનવું, ગણપત લાગું ધું પાયરે;
 હું તમને શ્રીકૃષ્ણ વિનવું, માંડવા સોળ રોપાવોરે.
 પહેલેને માંડવે પુતળી, બીજે જવંત્રીના છાડરે;
 ત્રીજે ને રાય જગ માંડીએ, ચોથે રંનાદેના મલપરે.
 પાંચમે પગરણુ માંડીયાં, છઠીના જગવ્યા છે જગરે;
 સાતમે સાજન તેડીયું, આઠમે અગ્નિના હોમરે.
 નામે તે નવખંડ પુરીયા, દશમે દશરથ દેવરે;
 એકાદશી આનંદ અતિ ઘણો, બારશે રંગાવ્યા છે મહેલરે.

તેરશે ત'ખેળ છાંટીઆં, ચૈદશે ચેળ મજુરે;
પુનમે વરકન્યા પરણીયાં, પડવેનાં કન્યાનાં દાતરે.

ગીત ૬.

(લીલાવતીએ લખી મોકલ્યો રે.)—એ દેશી.

મોટા ઘરના વરરાજા માંયરામાં ખેઠા, બાજેઠે શણ શણગાર;
પરણી રતિના પતિ થવા રે, કેવા આવ્યા આ કામ કુમાર.

અવસર આવ્યો ઉજળો.—અં રેક. ૧

કન્યાના મામા કન્યા તેડીને, પંચરાવી પ્રીતમ સનમુખ;
વડીલ પદ જોડું જોઈને રે, ચિરંજીવો સદા પામો મુખ.

—અં ૨

પાનેતર જાદવ કેરી કાંચળીરે, પેહરી કન્યા અનોપમ અંગ;
હાથે ચુડા હાથીદાંતનો રે, માથે મોડ ચુંદડી રાતે રંગ—અં ૩
કંકુની પીળ કપાળમાં કાઢી, અક્ષત ચોડયા અખંડ;
બેને મદનફળ બધીયાં રે, પતિ પત્નીનું પુન્ય પ્રચંડ.—અં ૪
કન્યાનાં માત પિતા તિહાં, વર વાહુના પખાળીને પાય;
ચડતા પીળે કુમ કુમ થકી રે, કન્યા દાન દેઠ હરખાય.—અં ૫
જ્યાવરના જમણા હાથમાં રે, આપી કન્યાનો જમણો હાથ;
હેતે હાથેવાલો મેળવ્યો રે, રાખી સાક્ષી સજન સગાં સાથ.

—અં ૬

ગાત્ર પરવગુરુએ ગણ્યા રે, વાલી વર વાહુને વરમાળ;
વિપ્ર મંગળાષ્ટક ભણે રે, ગારી ગાય છે ગીત રસાળ.—અં ૭
છખીલા છખીલીની છેડા છેડી બાંધી, ભવમુખી બેજણાં બંધાય;
અંગ બુદ્ધુ જીવ એક છે રે, દુઃખે દુઃખીઆં મુખે મુખીયાં
થાય.—અં ૮

આછા ધુંધડે અવસોડતી રે, નિજ વર તણું વિમળ વદન;
 વિવિધ વાજાંત્ર વાગતાં રે, જેના નાદે ગાજે છે ગગન.—અં ૯
 ધર્મ અર્થ સર્વ કાર્યમાં રે, કરશે સુંદરી સહાય સદાય;
 શીવ સુત કેશવથી કદીરે, જુદી જીવતી ન જરીએ જણાય.
 —અં ૧૦

ગીત ૭.

(રામ લક્ષ્મણ વનમાં સિધાવતાં.)—એ રાગ.
 ચારી રચના કરી રૂડી ચોકમાં,
 બેઠાં વરવાડુ મુરજ સનમુખ;
 મલકાવતાં મુખ મંગળ ફેરા ફેરવે. એ ટેકો
 વધુ વામ દીશાએ વિરાજ્યાં,
 જમણી બાજુએ જોઈને જમાઈ; સાસુ હુરબાઈ. મંગળ
 સદાયરણી વિદ્યાનિધી વર વહુ,
 રૂપે રતી રતી પતિના સમાન; કે રાધિકા કાન.—મંગળ
 પ્રેમે ચક્ષુ પરસ્પર મેળવી,
 પછી મનનો કરી મેળાપ; થયાં એક આપ.—મંગળ
 ચારી વચ્ચે વેદીકા ઉપર વળી,
 અંત્ર પ્રગટ કરે કુળ ગોર; રાખી ધૂત જોર.—મંગળ
 ડાંગર સહિત રૂપાની પરાતમાં,
 જળની ગારી કંકાવટી જોઈ; સરવ રાખી સાંભ.—મંગળ
 સુંદર શાળની નવ ઢગલી કરી,
 મુકે મહોર સોપારી મુજબ; અહોને પ્રમાણ.—મંગળ
 સુર્યાદિક નવ અહનું પુજન કરે,
 વરકન્યા સહા સુખો થાય; ગારી ગીત ગાય.—મંગળ

વળી આપે બોળામાં ખુશી થઈ,
 વરવહુને કુમારીકા વીર; સુપડું રાખી શીર.-મંગળ
 આર વાર વહીને વધાવતાં,
 કરે વેદીઆ મંત્ર ઉચ્ચાર; એ છે અધીકાર.-મંગળ
 પાણીચહણ કરી પછી પરણતાં,
 સાક્ષી પંચ સગાંને સજ્જન; પ્રસન્ન વદન.-મંગળ
 વરત્યા વિવામાં ગડલ વિચારથી,
 કુળ વંશ પરંપરા રીત; વાપરીયું છે વીત.-મંગળ
 વરત્યું પહેલું મંગળ વડા વહાલથી,
 કરે દંપતી કોલ કરાર; પૂરણ બાંધે પ્યાર.-મંગળ
 સોગન બાંધને કન્યા કહે છે કંથને,
 સદા પત્નીનો ધર્મ પાળીશ; કહેશે તે કરીશ.-મંગળ
 શુભ ચિંતવીને સાદુ કાજમાં,
 રહાય કરીશ હું સર્વ પ્રકાર; સુવરવા સંસાર.-મંગળ
 પછી પ્રેમે પ્રતિજ્ઞા પતિ કરે,
 પત્નિ પાળીશ પ્રાણ સમાન; વધારીશ માન.-મંગળ
 બીજું મંગળ વરતતાં વર વહુ,
 કર મંગલવીને આપે કોલ; પાળુ બોલે બોલે.-મંગળ
 કોડ વચ્ચમાં કર્યા કુળદેવતા,
 બાંધ્યોદુધ પાણી સમપ્રેમ; હીરો જડયોહમ.-મંગળ
 વળી ત્રીજું મંગળ એમ વરતીયું,
 રાખીચંદ્રસુરજ તણી સાખ; ઉમર અલીલાષ.-મંગળ

ચોખા ચિત્તથી ચોથું મંગળ વરતીયું,
 બેના સાક્ષી છે શ્રીજગદીશ; આ ઉમીયાનો ધરા-મંગળ
 જોડું અખંડ જુગો જુગ જીવજો,
 જોનાચાર સાચવજો જરૂર; ઉમંગથી ઉર-મંગળ

ગીત ૮.

લાડો લાડી જમે છે કંસાર, સંસાર લહાવો લીજીએ રે;
 સાસુ પીરસે ધીની ઉપર ધાર, સાચો સ્નેહ કીજીએ રે.
 સાકર પીરસી સુચવે દંપતિ જોડ, સાકરસમ મીઠી રહો સદા રે.
 અવિચળ રહેજો અવનિતળમાં જોડ, કરશો નહિ કંઈકો કદી રે;
 પ્રધાન શાળાની બાળા બોલે બોલ, કટાણું ન ખાઈએ રે;
 લાજે કુળ લોક કહે કમજાત, જગમાં અપજ્ઞ પામીએ રે.

ગીત ૯.

લાડીને કંસાર ના ભાવેરે, લાડો તો લાડીને મનાવેરે.
 જમણા હાથે કોળીઓ આલેરે, લાડી તો શરમાઈ નીચું ઘાલેરે.
 પંચને સાક્ષી કરી પરણાવેરે, ચોરીમાં મંગળ સઉ વરતાવ્યારે.
 ચોરીમાં અમી દેવતા સાખેરે, વરવહુ કોલ કરી મુખ ભાખેરે
 સંસાર સાગર ચલાવશું સારેરે, સત્યને નિતિનો કરશું વધારેરે.
 શીયળ સાથે કરશું સગાઈરે, દંપતી સધી રહીશું સદાધરે.
 કંઈએને કલેષ કદી નવ કરશુંરે, ઉત્તમ આચરણ આચરશુંરે.
 પ્રધાનબાઈ શાળા વેગે વધાવેરે, લક્ષ્મી ખરબી ને દ્યો લહાવેરે.

ગીત ૧૦

સાસરે વળાવતી વખતે ગાવાનું ગીત.

સાચી સમજણ બેનીને ખોટી રે લાગે,

સંત મનાવે તો માનું હો લોલણી;

સાચી સમજણ બેનીને ખોટી રે લાગે. રૂક.

શીળ સંતોષ કહો તો કહ્યાં ઘડાવું;	
કંડણીની કાંઠીઓ પહેરાવું હો લોલણી.	સા૦
વિવેક વિચાર કહો તો વિંછવા ઘડાવું;	
હર્ષના ધ્રુવરા ખંધાવું હો લોલણી.	સા૦
સાંધન સંપત્તિ કહોતો ચુડલો પહેરાવું,	
ક્ષમાની ચીપો ચઢાવું હો લોલણી.	સા૦
જ્ઞાન વૈરાગ્ય બાબુખંધ સારાવું,	
શાન્તિનું રત્ન જડાવું હો લોલણી.	સા૦
પ્રેમનાં પુષ્પો ગળામાં નંખાવું,	
લક્ષ્મી દારડો પોરાવું હો લોલણી.	સા૦
ઠેક રૂપી કહો તો તુશીઓ ઘડાવું,	
દયાની દામણી ખંધાવું હો લોલણી.	સા૦
સતસંગ રૂપી ધુલર ચડાવું,	
લગનનું લોળિયું પંરાવું હો લોલણી.	સા૦
ભક્તિરૂપી કહો તો વાળી ઘડાવું,	
મુક્તિની ચુનીઓ મેલાવું હો લોલણી.	સા૦
નેહનું નયણું કહો તો કાજળ સરાવું,	
હેતની આડીઓ કરાવું હો લોલણી.	સા૦
સીધી સમજણ કહો તો સેંધા પૂરાવું,	
જોગનો ચાંદલો ચોઢાવું હો લોલણી.	સા૦
ધીરજરૂપી કહો તો વેણું ગુંધાવું,	
ગુરૂગમ ગોંડણો લટકાવું હો લોલણી.	સા૦
ચોખી ચાલની તમને ચોળી શીવડાવું,	
ચેતન ચુંદડી પહેરાવું હો લોલણી.	સા૦

સાચી કરણીનો કહો તો કંચવો શીવડાવું,
ભાવતું ભરત ભરાવું હો લોલણી.

સા૦

દાસ ગોપાળ કહે એ સમજણુ સાચી,
દાક્ષનો લક્ષ બતાવું હો લોલણી.

સા૦

ગીત ૧૧.

સ્ત્રી કેળવણી.

(ગોકુળીએ લઈ ચાલે, ઓધવરાજ અમને.)—એ રાગ.
બાળાઓ હરખે ભણાવો, સ્વદેશીઓ સાંભળો રે;
ઉર ધરો મુખના ઉઠાવો, સ્વદેશીઓ સાંભળો રે.
જ્ઞાતિ વરા વરધાડાનાં મહોટાં, ખરચોનાં લેખાં ગણાવો; સ્વ૦
લગન સમે તમે શીદ થઈ ઘેલા, દંભે બાળક પરણાવો; સ્વ૦
ધર્મને પથે ભુલા નવ પડશો, કીર્તિના સ્તંભ ચણાવો; સ્વ૦
અન્ય મૂકી પડતું આ સમામાં, ભાવે સુતાને ભણાવો; સ્વ૦
શાળાબાળાઓ મારે સ્થાપવામાં, આદાર્યઅધિક જણાવો; સ્વ૦
પ્રધાનબાઈ શાળા સમી શુભશાળા, સર્વ ગામોમાં સ્થપાવો; સ્વ૦

ગીત ૧૨.

(અચકો મચકો કારેલી.)—એ રાગ.

સુંદરબાઈ ચાલ્યાં સાસરીએ, માબાપ શિખામણુ આપે બેન;
લાજ વધારજો લાખેણી. રેક.

નીચા કુળની નિર્લજ નારી,

ભરથારનું વેણ ઉથાપે બેન.

લાજ૦ ૧

સાસુજી કહે તે સાંભળજે;

કોઈથી વઢવાડ ન કરશો બેન.

લાજ૦ ૨

સાંખી રહેજે બોલ્યું સૌનું;	
અભિમાન ન અંતર ધરશે બેન.	લાજ ૦ ૩
ઘરમાં બેઠાં ધંધો કરીએ;	
પરધેર ઘણું નવ જમએ બેન.	લાજ ૦ ૪
તમે ભણ્યાં ગણ્યાં બહુ છો ડાહ્યાં;	
તમને ઝાઝું શું કહીએ બેન.	લાજ ૦ ૫
મેલાંઘેલાં તો નવ રહીએ;	
ચટકો મટકો નવ કરીએ બેન.	લાજ ૦ ૬
કોઈ વાત કરે વાંસે લોકો;	
એવું કદી નવ આચરીએ બેન.	લાજ ૦ ૭
જે સપૂત છે સારી છાડી;	
માખાપની લાજ વધારે બેન.	લાજ ૦ ૮
મણિ લોહતણું સૌનું કરશે;	
સોબતીને એમ મુધારે બેન.	લાજ ૦ ૯
જે સંપ સગાંથી તોડે છે;	
કોઈ વખત હાથ ઘસે છે બેન.	લાજ ૦ ૧૦
જે સૌનું સાડું ધૂંછે છે;	
તેના દીલમાં દેવ વસે છે બેન.	લાજ ૦ ૧૧

રામને સીતાએ કહેલું ધોળ.

એવું સાંભળીને સીતાજી કહે, મુજો મુંદર રયામ મુખણ;
 પ્યારા મારા પ્રાણ, સાથે રાખો સ્નેહથી.
 જુદાં પડવાની વાત વાલા કહે, તેતો બોલલાએ તીખા બાણ;
 રઘુકુળ ભાણ. સાથે. ૧

સ્વામી જ્યાં તમે ત્યાં ઘર મહારૂં, તમથી વેગળી તે પરદેશ;
 હું જાણું હું મેશ. સાથે.
 તમે જોખીના વેશ જો વારણા, તો હું જોગણનો ધરૂં વેશ;
 જટા કરૂં કેશ. સાથે. ૨
 સ્વામી તમેરું સુખી તો સુખ માહરું, તમે દુઃખમાં તો દુઃખ
 મારે દહું; એમાં શો સંદેહ. સાથે.
 જે કોઈ પરણ્યા પછી રહે પીયરમાં, અવતાર બળ્યો ધિક્ક એહ;
 મુઆ જેવી તેહ. સાથે. ૩
 સ્વામી તમ વિના મંદિર માળિયાં, ભાસે પર્વત મોટા સમાન;
 વસ્તી તો વેરાન. સાથે.
 મહા વનમાં ભરી વસ્તી ભાસશે, જ્યારે પામીશ દરશનદાન;
 કૃપાના નિધાન. સાથે. ૪
 સાસુ સસરાને માતપીતા સહુ, ભલે જીવો કરો રૂડાં રાજ;
 મને મહારાજ. સાથે.
 સ્વામી શું કરૂં ભાઈ ભોજાઈને, સ્વામી શું કરૂં સૈયર સમાજ;
 કેનું નથી કાજ. સાથે. ૫
 શાન્તુ સગપણ જગમાં સ્વામીતણું, બીજો સ્વાર્થી સઘળો
 સંસાર; કુટુંબ પરિવાર. સાથે.
 મારાં લાઠ પાલણુ તમે લાલણ, બીજો નથી આંસુનો લોનાર;
 કે એક આધાર. સાથે. ૬
 કાયા બ્રાહ્મણી જો જુદી રહે, તો હું તમથી જુદી પડી છોક;
 જીવું તણ ટેક. સાથે.
 જો કોઈ જળથી જુદી પડી માછલી, રાખે દુધમાં કરીને વિવેક;
 જીવે પણ એક. સાથે. ૭

તમે સુખના સાગર રહો વેગળા, પછી શું કરું રાજ ને પાટ;
હવેલીના ઠાંઠ. સાથે.

મને હીરનાં ચીર ગમે નહીં, મને ન ગમે ઘરેણાંના ઘાટ.
મટારો ઉચાટ. સાથે. ૮

હુંતો તમને દીઠે થાઉં દખતી, અણુદીઠે તો આંધળી ભીંત;
જનમની એ રીત. સાથે.

મેંતો સ્નેહ તોડ્યો સર્વ લોકથી, ખાંધી તમ સંગે પૂરણ પ્રીત;
ચોરાયું છે ચીત. સાથે. ૯

જમવું જીવન તમથી જીવું પડી, હોય વિધવિધનાં પડવાન;
તે વિખનાં નિશાન. સાથે.

કરીએ બોજન તમ સંગે ભાવથી, હોય કેવળ શાક કે પાન;
તે મેવા સમાન. સાથે. ૧૦

પડશે તડકા ને તાપ વૈશાખના, તેતો જાણીશ અંદ્ર પ્રકાશ;
રહી તમ પાસ. સાથે.

મુજને મેલી એ પંથે પધારશે, આવી મળવાની ધરશો ન આશ;
નિશ્ચે પામું નાશ. સાથે. ૧૧

કરતી વાત ઢળી પડાં ધરણીએ, નારી જનકી થઈને નિરાશ;
કહે લેતી શ્વાસ. સાથે.

દયા કરી દેવ દલપતરામને, સતી સીતાને દખી ઉદાસ;
જતાં વનવાસ, સાથે રાખ્યાં સ્નેહથી. ૧૨

નઠારાં ગીત ન ગાવા વિષે.

(ભાઈ સોનાનું છે બેટું રે, છેલ છખીલા છાખાળા.)—એ રામ.

જેની અંદર અર્થે નઠારેરે, ગીત નઠારા નવ ગાઇએ.	
મુણિ મુણિને સત્ય વિચારે રે.	ગીત૦ ૧
જેમાં નહિ નીતિનો સ્વાદ રે.	ગીત૦
ખાઇએ તે તો બકવાદ રે.	ગીત૦ ૨
શિદ મુખ દુખવીએ ઠાણું રે.	ગીત૦
વિપરીતમતિને તે વહાણું રે.	ગીત૦ ૩
એવાં શીખવે ગીત મુતાનેરે	ગીત૦
ધિક તેવાં માત પિતાનેરે.	ગીત૦ ૪
સારા જન તો શરમાયરે,	ગીત૦
એતો મુણતાં ઉઠી જાય રે.	ગીત૦ ૫
એતો માત પિતાનો વાંક રે,	ગીત૦
એતો જણા આડો આંક રે.	ગીત૦ ૬
જે સૌનું સાઈં ધારે રે.	ગીત૦
નવ રાખે ચાલ નઠારે રે.	ગીત૦ ૭
જેમાં હોય ધર્મરનું નામ રે.	ગીત૦
પણ અનીતિ ઠામે ઠામ રે,	ગીત૦ ૮
એથી ઉપજે અસર નઠારી રે.	ગીત૦
ચિત્ત ધરજે ચતુર વિચારી રે.	ગીત૦ ૯
નીતિથી ઉલટું જેહ રે.	ગીત૦
ધર્મરને ન ગમે એહ રે.	ગીત૦ ૧૦

સુધરે નહિ અંતઃકરણ રે.	ગીત૦
આવે નહિ સદ આચરણ રે.	ગીત૦ ૧૧
કહો તે ગાઢએ શે કામ રે ?	ગીત૦
લાખે છે દલપતરામ રે.	ગીત૦ ૧૨

ગરબો,

(ઉચો સખી સૃષ્ટિના શણગાર.)—એ રાગ.

શુન્ય સખી સવ આ સંસાર ધાર
જ્ઞાન વિણુ જીવન સર્વ વ્યર્થ છે;
જંદગી પશુ સમાન ગાળનાર,
અમણ તણુ જીવનમાં શો અર્થ છે.

સાખી—આ સંસાર સચુકમાં, જીવનરૂપી વહાણ;

ચલાવવાને તેહને, વિદ્યા નાવિક બાણ.

કરવા સુખી તમે સંસાર, સેવો સરસ્વતીરે,

શાંતિ સુખ્યુદિ નિંદા તાર. કીર્તિ મળે અતીરે;

કરોને સખી તેનું સદા સન્માન.

કરોને સખી તેનું ઉમંગે ધ્યાન.

કરવા.

સાખી—વિદ્યાથી વિનય વધે. ચારે અર્થ સંધાય;

વિદ્યાથી દુર્લભ કશું, સઘળું સુખ પમાય,

કરોને વિદ્યા સુધાનું પાન, બેનો બેનો તમે ગુણવાન,

દુર કરો સખીઓ અજ્ઞાન, બની રહી રતનની ખાણ.

સાખી—કાર્ય કઠીણ વિદ્યા થકી, સહેલા સર્વ જણાય,

વિદ્યાવંતી લાભિનિ, બ્રૂપણ રૂપ લણાય. શુન્ય

નેમજીના ચોક.

ચોક ૧ લો.

આ જોને યેની જાદવપતિ આવે ઠાઠમાં,
 હારે ઘણાં વાણંત્ર વાગે છે તાનમાં. આ જોને યેની ૧
 આજ મારે ઘર આનંદનો દીન છે,
 હારે મારે જડયું ચિંતામણુ હાથમાં. આ જોને યેની. ૨
 છપ્પન કોડ જાનંયા સરખા,
 હારે હરિ બળભદ્ર છે સાથમાં. આ જોને યેની. ૩
 મેના રથ માફા ને વળી પાલખી,
 હારે મારે સર્વ ચાલે છે ઘણા તાનમાં. આ જોને યેની. ૪
 ગજવર બાહુ મલપંતારે ચાલે,
 હારે મારે શોભા શી કહું એની તાનમાં, આ જોને યેની. ૫
 વચમાં આવે રે મારે પ્રાણુજીવનજી,
 હારે મારે શોભે તારામાં જેમ ચંદ્રમાં. આ જોને યેની. ૬
 નેમ કુંવર સમો નહીં જગરૂપ,
 હારે મારે નહીં કોઈ સુરનર ઈંદ્રમાં. આ જોને યેની. ૭
 રાજેમતી નીજ માળીએ નિરખે,
 હારે મારે હરખ ન માવે મનમાં. આ જોને યેની. ૮
 અમૃત વિમળ પ્રભુ હૃદયમાં વસીયા,
 હારે મારે રમે તે શીવવક્ર રંગમાં. આ જોને યેની. ૯

ચોક ૨ જો.

હું વાટ જોઉં, આવોને નેમ અસખેલા.	
ખીણ ખીણ પસ પસ પ્રીતમ નિરખે;	
હારે મારે હરખ ન માથે મનમાં.	હું વાટ જોઉં. ૧
એટલે નેમજી તોરણ આવ્યા,	
હારે કરે પશુઆં પોકાર ઉઝાંહ.	હું વાટ જોઉં. ૨
પશુઆં પોકાર મુણી નેમ દયાળ,	
હારે એતો છાડ્યાં બંધન નાકાળ.	હું વાટ જોઉં. ૩
તોરણથી રથ પાછો વાળી,	
હારે આલ્યા રેવંતજી જંગળ.	હું વાટ જોઉં. ૪
શહેશાવન જઈ સંજમ લીધા,	
હારે છતી લીધા છે મોહ મહિયાન.	હું વાટ જોઉં. ૫
રાજેમતી નેમ વળીયા જાણી,	
હારે પામી મુર્છા ગઈ તવ સાનમાં.	હું વાટ જોઉં. ૬
ચિત્ત વળ્યું તવ બોલી રાજુલ,	
હારે નવી મૂકીએ એકલડી નાર	હું વાટ જોઉં. ૭
એકવાર મુજ માળીએ પધારે,	
હારે તવ પામે અમૃત મુખ પાર.	હું વાટ જોઉં. ૮

ચોક ૩ જો.

સ્વામીનું મન વિરહ તે ઘણું દુઃખ દે છે,	
હારે એમ રાજુલ સખીઆને કહે છે.	સ્વામીનું મન. ૧
તોરણ આવી પ્રીત જગાવી,	
હારે રથ ફેરવી નેમ કોહાં જાય છે.	સ્વામીનું મન. ૨

ત્રણ ભુવનનો નાથ કહાવો,
 હારે કાંઈ નિર્બળ થયો શું બીએ છે. સ્વામીનું મન. ૩
 બળ અનંતો સુરનર કહે છે,
 હારે એક નારી દેખીને શું બીએ છે. સ્વામીનું મન. ૪
 બાળ એકા નવી કરાયે પ્રીતમજી,
 હારે સૌ જાદવકુળ લાજે છે. સ્વામીનું મન. ૫
 એવું કરવું તું તો આવ્યા શા મારે,
 હારે મને દુખડું દેવું ના ઘટે છે. સ્વામીનું મન. ૬
 તમે મૂકો પણ હું નવી મૂંકું,
 હારે એમ કહી જઈ સંજમ લીએ છે. સ્વામીનું મન. ૭
 અમૃતવિમળ કહે ધન્ય એ રાજુલ,
 હારે મન વાંછિત સુખ લીએ છે. સ્વામીનું મન. ૮

ચોક ૪ થો.

સાહેલી નેમ લાવોને મનાવી પ્રાણવદ્ધલ સખી ફેણે રીસાયો,
 હારે મારે રથડા જાય છે ફેરી. સાહેલી નેમ. ૧
 પશુઆ તણા પોકાર સુણીને,
 હારે મૂકી ચાલ્યા છે દુઃખ ભેરી. સાહેલી નેમ. ૨
 મુક્તિ કુતારી ચિત્ત માંહે ધારી,
 હારે તેથી મૂકી છે મૂજને વિસારી. સાહેલી નેમ. ૩
 રીખલાદીક પરણી સુખ વિલસે,
 હારે પછી થયા છે સંજમધારી. સાહેલી નેમ. ૪
 તમે તો નવાઈના થયા વૈરાગી,
 હારે અણપરણી રાજુલને ત્યાગી. સાહેલી નેમ. ૫

આહ લવ અળગી ખીણુ નવી મૂકી,
હારે એમ નવમે લવે ચાલ્યા ઠેલી. સાહેલી નેમ. ૬
રાજુલ કેઠ ઝાળાંભા દતી,
હારે નેમ પાસે સંજમ તવ લેતી. સાહેલી નેમ. ૭
દંપતી કેવલ લઈ શીવ વરીયા,
હારે એમ અમૃત વિમળ સુખ દરીઆ. સાહેલી નેમ. ૮

શિખામણુ છત્રીશી.

સાંભળજે સજ્જન નરનારી,
હેત શિખામણુ સારી શરે;
રીસ કરે દતાં શિખામણુ,
ભાગ્ય દશા પરવારી. સુણજે સજ્જનોરે.
લોક વિરૂદ્ધ નિવાર. સુણજે
જગત વડો વ્યવહાર. સુણજે ૧ (૮૬)
મૂરખ બાળક ભયક વ્યસની,
કાણુ ને વળી નાકશરે;
જે સંસારે સદા સુખ વંછા તે,
ચોરની સંગત વાર. સુણજે ૨
વેશ્યા સાથે વણજ ન કરીએ,
નિચશુ નેહ ન ધરીએ શરે;
ખાંપણુ આવે ઘર ધન ભાએ.
શ્રવિતને પરહરીએ. સુણજે ૩

કામવિના પરધર નવ જમ્યો,
આળે ગાળ ન દીજો છરે;
બળીઆ સાથે બાથ ન ભરીએ,
કુંડંબ કલહ ન કરીએ.

મુણ્ણો ૪

દુશ્મનશું પરનારી સાથે,
તણ્યે વાત એકાંતે છરે;
માતા બેનશું મારગ જતાં,
વાત ન કરીએ રાતે.

મુણ્ણો ૫

રાજ રમણી ઘરનો સોની,
વિધાસે નવ રહીએ છરે;
માત પિતા ગુરુ વિણ બીજાને,
ગુણની વાત ન કહીએ.

મુણ્ણો ૬

અણજાણ્યા શું ગામ ન જમ્યો,
ઝાડતળે નવ વસીએ છરે;
હાથી ઘોડા ગાડી જતાં,
દુર્જનથી દૂર ખસીએ.

મુણ્ણો ૭

રમતો કરતાં રીસ ન કરીએ,
ભય મારગ નવિ જમ્યો છરે;
બે જણ વાત કરે જિહાં છાની,
ત્યાં દિલા નવ રહીએ.

મુણ્ણો ૮

હુકારા વિણ વાત ન કરીએ.
ધંધા વિણ નવી જમીએ છરે;
ધન વિધાનો મદ પરિહરીએ,
નમતા સાથે નમીએ.

મુણ્ણો ૯

મુરખ જોગી રાજ પડિત,
હાંસી કરી નવી હસીએ છરે;
હાથી વાઘ સરપ નર વહતા,
દેખીને દુર ખસીએ.

સુણજો ૧૦

કુવા કાંઠે હાંસિ ન કરીએ,
કેદ કરી નવ ભભીએ છરે;
વરો ન કરીએ ઘર વેચીને,
બુગટો નવ રમીએ.

સુણજો ૧૧

ભણતાં ગણતાં આળસ તણએ,
લખતાં વાત ન કરીએ છરે;
પરહસ્તે પરદેશ દુકાને,
આપણું નામ ન ધરીએ.

સુણજો ૧૨

નામું માંડો આળસ છાંડો,
દેવાદાર ન થઈએ છરે;
કષ્ટ ભયાદિક થાનક વરણ,
દેશાવર જઈ રહીએ.

સુણજો ૧૩

ધનવંતોને વેષ મલિનતા,
પગથું પગ ઘશી ધોવે છરે;
નાપિક ઘેર જઈ શીશ મુંડાવે,
પાણીમાં મુખ જોવે.

સુણજો ૧૪

નાવણુ દાતણુ સુંદર ન કરે,
બેઠો તરણાં તોડે છરે;
ભોંય ચિત્રામણુ નમ્ર મુએતો,
તેહને લક્ષ્મી છોડે.

સુણજો ૧૫

માતા ચરણે શીશ નમાવી,
બાપને કરીએ સલામો જરે;
દેવ ગુરને વિધએ વંદી,
કરો સંસારનાં કામો,

મુણ્ણને૦ ૧૬

એ હાથે માથું નવ ખણીએ,
કાન નહીં ખોતરીએ જરે;
ઉભા કહેડે હાથ ન દીજે,
સામે પુર નવ તરીએ.

મુણ્ણને૦ ૧૭

તેલ તમાકુ દુરે તજીએ,
અણગળ જળ નવ પીજે જરે;
કુળવંતી સતિને શિખામણ,
હવે નર ભેગી દીજે.

મુણ્ણને૦ ૧૮

સસરો સાસુ જેઠ જેઠાણી,
નણદી વિનય નવ મુકોજરે;
શ્યાણપણે શેરી સંચરતાં,
ચતુરા ચાલ મ ચુકો.

મુણ્ણને૦ ૧૯

નીચ સાહેલી સંગ ન કીજે,
પરમંદિર નવી ભમીએ જરે;
રાત્રિ પડે ઘર બહાર ન જઈએ,
સૌને જમાડી જમીએ.

મુણ્ણને૦ ૨૦

ધાખણ માલણ ને કુંભારણ,
જેગણ સંગ ન કરીએ જરે;
સેહેજે કોઠક આળ ચઢાવે,
એવડું શાને કરીએ.

મુણ્ણને૦ ૨૧

નિજ ભરતાર ગયો દેશાવર,
તવ શણગાર ન ધરીએ છરે;
જમવા નાત વચ્ચે નવ જઘએ,
દુરજન દેખી ડરીએ.

મુણ્ણો ૦ ૨૨

પરશેરી ગરબો ગાવાને,
મેળે ખેલે નવ જઘએ છરે;
ઢાવણ ધોવણ નદી કિનારે,
ખતાં નિર્ભજ થઈએ.

મુણ્ણો ૦ ૨૩

ઉપડતે પગ ચાલ ચાલીજે,
હુજર સહુ શીખીજે છરે;
સ્નાન મુખએ રસોડ કરીને,
દાન મુપાત્રે દીજે.

મુણ્ણો ૦ ૨૪

શોકયતણાં લઘુ બાળક દેખી,
મ ધરો ખેદ હયામે છરે;
તેહેની મુખ શિતળ આશિષે,
પુત્ર તણાં ફળ પામે.

મુણ્ણો ૦ ૨૫

બાર વરસ બાળક મુર પડિમા,
એ બે સરખાં કહિયે છરે;
લક્ષિ કર્યે મુખ લીલા પામે,
ખેદ કરે દુખ લહીએ,

મુણ્ણો ૦ ૨૬

નરનારી બેહુને શિખામણ,
મુખ લવર નહિ હસીએ છરે;
નર સંગ નાર છાડીને,
એકલડાં નવ વસીએ.

મુણ્ણો ૦ ૨૭

વમન કરીને ચિતા ઝાલે, નખળે આસન બેસી છરે; વિદિશિ દક્ષિણ દિશ અંધારે, બોટયું પશુએ પેશી.	મુણજે૦ ૨૮
અણુજણ્યે રૂવતી પાત્રે, પેટ અછરણુવેળા છરે; અગાસે ભોજન નવી કરીએ, એ જણુ બેશી ભેળાં.	મુણજે૦ ૨૯
અનિશે ઉનું ખાડું ખાડું, શાક ઘણું નવ ખાવું છરે; મૈનપણુ આઠીંગણુ વરણ, જમવા પહેલાં નાવું.	મુણજે૦ ૩૦
ધાન વખાણી વખોડી ન ખાવું, તડકે બેસી ન જમવું છરે; માંદા પાસે રાત તણને, નરણાં પાણી ન પીવું.	મુણજે૦ ૩૧
કંદમૂળ અલક્ષ ને બોળો, વાસી વિદળ તે વરજે છરે; જૂઠ તજે પરનિંદા હિંસા, જો વળી નરભવ સરજે.	મુણજે૦ ૩૨
ત્રત પચ્ચખ્યાણુ ધરી ગુરૂ હાથે તીરથયાત્રા કરીએ છરે; પુણ્ય ઉદય જો મોઠા પ્રગટે. તો સંઘવીપદ ધરીએ.	મુણજે૦ ૩૩

મારગમાં મન મોકળું રાખી,
 બહુ વિધ સંઘ જમાડો છરે;
 સુરલોકે સુખ સઘળાં પામે,
 પણ નહીં એવો દહાડો. સુભુજે૦ ૩૪
 તીરથ તારણ શીવસુખ કારણ,
 સિદ્ધાયલ ગીરનારછરે,
 પ્રભુ ભક્તે ગુણ શ્રેણે ભવજલ,
 તરીએ એક અવતારે. સુભુજે૦ ૩૫
 લોકે લોકોત્તર હિત શિક્ષા,
 છત્ર સીએ ખોલી છરે;
 પંડિત શ્રી શુભ વીરવિજય મુખ,
 વાણ મોહન વેલી. સુભુજે૦ ૩૬

શિયલનો મહિમા.

(રામ લક્ષ્મણ વનમાં સિંધાવતાં.—એ રાગ.)

બહેની નિર્મળ શીળ પાળો સદા, શીલ સુંદરીનો
 રાણગાર, સફળ અવતાર, શીયલ સુભૂષણ સજે. ટેક.
 કદી દુઃખનું વાદળ શીર પડે, ભલે છવ કદી જો જાય,
 ન શીયલ સુકાય. શીયલ સુભૂષણ સજે. ૧
 સતી પતિને પ્રભુ સમ લેખવે, ગણે અવર પુરૂષ ભ્રાત
 તાત, ન દેખાડે દાંત. શીયલ.
 પર શેરી ન પર ઘર ભટકીએ, પર નરથી ન કરીએ
 વાત, લાજે માત તાત. શીયલ.

આછાં વસ્ત્ર અછડલાં ન પહેરીએ, દેખાય ન અંગ
ઉપાંગ, તમે નીચ સંગ. શીયલ. ૩

બહેની પતિવ્રત પાળે જે પ્રેમદા, તે સ્ત્રી મહાદેવી
સંસાર, સૃષ્ટિ શણગાર. શીયલ. ૪

થાય અગ્નિ શીતળ જળ શિયલથી, ફણીધર ફુલ
માળાની ટોલ, ફળે બોલ્યા બોલ. શીયલ ૦

સતી સુલસા મનોરમા ચંદના, દમયન્તી મદનરેખા
નામ, સીતા ગુણ ધામ. શીયલ. ૫

નંદા ભદ્રા સુભદ્રાને નર્મદા, રાજમતિ રૂપિદત્તા સુભાગ્ય,
પદ્માવતી જાણ. શીયલ.

અંજના શ્રીદેવી ને મૃગાવતી, જ્યેષ્ઠા મુખ્યેષ્ઠા ગુણ બાણ;
સુસતીઓ પ્રધાન. શીયલ. ૬

સતી ચેલણા ને પ્રભાવતી, આહ્લી સુંદરી રૂક્મણી સાર;
રેવતી કુન્તી ધાર. શીયલ.

શિવા જયન્તિ દેવકી ને દ્રૌપદી, કલાવતી પુષ્પ ચુલા
પ્રમાણ, ધારણી ગુણ બાણ. શીયલ. ૭

પદ્માવતી ગારી ગાંધારી લક્ષ્મણા, મુશીલા જાંબુવતી
સત્યભામ, રૂક્મણી કૃષ્ણરામા. શીયલ.

યક્ષા યક્ષદત્તા ભૂતા ભૂતદત્તા, સેણા વેણા રેણા મુખચંદ્ર,
બહેનો સ્થૂલભદ્ર. શીયલ. ૮

દત્યાદિક સતીઓ શિરોમણી, જયવંતી વરતે છે આજ;
શીયલ સામ્રાજ્ય. શીયલ.

તેમના જશના ડંકા વાગે ત્રિભુવને, જેને ગાય છે બાળ
ગાપાળ; તેનું મંગળ માળ. શીયલ. ૯

બહેની ભારત ભૂપણુ ફવીઓ, એવી સતીઓના ગુણ
નિજ અંગ, ધરીને ઉમંગ. શીયલ.

પરભાતે ઉઠીને સંભાળીએ, જાય વિગ્ર ને થાય આનંદ;
મુ સાંકળચંદ. શીયલ. ૧૦

ગીત.

(અમે ઠડરીઓ ગઠ છત્યારે, આનંદ ભલા-એ રાગ.)

એક હતી મુસાફર ઘેલી રે, મુશળે સાહેલી.	
તેની આગળ એક તપેલી રે.	મુ૦ ૧
ગઠ રાતની રાખી એઠી રે,	મુ૦
ઉઠી પરભાતે માંજવા બેઠીરે.	મુ૦ ૨
ઘણી રીતે વશી વશી થાકી રે,	મુ૦
તોએ ડાઘા રહ્યા બહુ બાકી રે.	મુ૦ ૩
પુરી રીસે તપેલી ઉપાડી રે,	મુ૦
સામી ભીંતની સાથે પછાડી રે.	મુ૦ ૪
લઘ પથરો તપેલીને કુટી રે,	મુ૦
પડયાં ફાંકા તપેલી તો કુટીરે.	મુ૦ ૫
થયા બપોર ભુબ તો લાગી રે,	મુ૦
પછી વાસણુ માગવા લાગી રે.	મુ૦ ૬
એને વાસણુ આપે ન કોઈ રે,	મુ૦
પછી રાગ તાણી ઘણી રોષ રે.	મુ૦ ૭
તોય થઈ ન તપેલી સાજી રે,	મુ૦
હસે લોકને તે મરે લાજરે,	મુ૦ ૮

જેથી સ્વાસ્થ્ય આપણે જરીયે-રે.	સુ૦	
તેના ઉપર ક્રોધ નવ કરીએ રે.	સુ૦	૯
લાત ફૂલતી ગાયત્રી ખમીયે રે,	સુ૦	
તેને તણ્યે તો દુધ ક્યાં જમીયે રે	સુ૦	૧૦
કોઈની સાથે ટુંકારે લડીયે રે,	સુ૦	
એમાં આપણે હલકાં પડીયે રે.	સુ૦	૧૧
સાંખી ચાલે તે માણસ મોટું રે,	સુ૦	
દિલે સાચું માનો નથી ખોટું રે.	સુ૦	૧૨

ગીત.

(સુંદરબદ્ધ ચાલ્યાં સાસરીએ.)—એ રાગ.

સંસાર વિકટ વન સરખો છે.
 સંભાળીને સાચવજો બેહેન,
 વચમાં રસ્તો વસમો છે.
 ડગ ચોર રહે છે કોઈ ઠામે,
 ડરિ ડરિને ડગલાં ભરજો બેહેન—વચમાં ૧
 ક્યાંઈ વાઘ વરૂના સ્વર મુણશી,
 ક્યાંઈ મોર બપેયા બોલે બેહેન—વચમાં
 ક્યાંઈ શીતળ છાયા સારી છે;
 ક્યાંઈ તાપ તપે વણ તોલે બેહેન—વચમાં ૨

ગાંભીર થજે ગભરાશો માં,
 ધરી ધીરજ આગળ ધસજે બેહેન—વચમાં૦
 સાહુકાર વસે જ્યાં સતવાદી,
 સમજી ત્યાં વાસો વસજે બેહેન—વચમાં૦ ૩

વળિ સોખન પણ સજજે સારી;
 શીખામણ શુભ સાંભળજે બેહેન—વચમાં૦
 અનુભવિ જનની આગળ જઇને,
 પુછીને પંથે પગજે બેહેન—વચમાં૦ ૪

સતિયો જે રહેતે ગઈ સજ થઈ,
 તે નકશો જોજે નિરખી બેહેન—વચમાં૦
 શું સાદું તે શું નરસું છે,
 પેખીને લેજે પરખી બેહેન—વચમાં૦ ૫

તમે દયા ઘણી દીલમાં ધરજે,
 મુગ તુણ્યા જેવી મારગમાં,
 નદિયો મોટી નિરખાશે બહેન—વચમાં૦ ૬

પણ તે પાણી નથી પીનાનું,
 પીવા જનાર ઠગાશે બહેન—વચમાં૦
 કોઈ ઠકાણે બહુ કાદવ છે,
 ઠરિયા પર્વત કોઈ ઠામે બહેન—વચમાં૦ ૭

પ્રભુ કૃષ્ણાથી કંઈ ખાર પડ્યા,
 દીઠા છે દહપતરામે બહેન—વચમાં૦ ૮

ગુણવંતી ગુજરાત.

ગુણવંતી ગુજરાત અમારી ગુણવંતી ગુજરાત,
નમીએ નમીએ માત અમારી.

મોંઘેરા તુજ મણી મંડપમાં, કુડી રહ્યાં અમ શીશ;
માત મીઠી તુજ ચરણ પડીને, માગીએ શુભ આશીશ.
અમારી૯ ૧

મીઠી મનોહર વાડી આ તહારી, નંદન વનશી અમોલ;
રસ ફૂલડાં વીણતાં વીણતાં ત્યાં, કરીએ નિત્ય કલોલ.
અમારી૦ ૨

સંત મહંત અનંત વિરોની, વહાલી અમારી માત;
જય જય કરવા તારી જગતમાં, અર્પણ કરીએ જાત.
અમારી૦ ૩

ઉંઠા અંધાર અરણ્ય વિષેકે, સુંદર ઉપવન માંય;
દેશ પ્રદેશ અહોનીશ અંતર, એકજ તહારી છાંય—
અમારા૦ ૪

રસ સરિતા રસભર અમીઝરણાં, રત્ન કરે ભરપુર;
પુણ્ય ભૂમિ કંગાકૂલ ઝંઝુમી, માત અમે તમ ઉર.
અમારી૦ ૫

હિંદુ મુસલમાન પારસી સર્વે, માત અમે તુજ બાળ;
આંગ ઉમંગ ભરી નવ રંગે, કરીએ સેવા સદુ કાળ.
અમારી૦ ૬

ઉર પ્રભાત સમો અજવાળી, તાળી દે અંધાર;
એક સ્વરે સદુ ગગન ગજવતો, કરીએ જયજયકાર.
અમારી૦ ૭

(૩૨)

ગરબો.

(હાસરડાનો રાગ.)

આહા ! આર્યભૂમિની અધમદશા આવી રહીરે.
સકળ શિરોમણિ દેશ કરે દુઃખથી કલપાંત;
બંધુ બાળકીઓને ભાવથી સરવ ભણાવજેરે.
વિદ્યા સર્વ શાસ્ત્રમાં સકળ મુખનું બીજ છે કહીરે,
આપે કલપલતાસમ યુગ યુગ સઘળાં સુખ. બંધુ

ચંદ્રચંદી રજની દીપે, દીપકથા ઘરબાર;
નર નારી વિદ્યા વડે, સકળ શાસ્ત્રનો સાર.
સુશીલા આ સંસારે જનમનનો શણગાર છેરે,
સત્તારીથી સજનો ! સુખકર છે સંસાર. બંધુ

રત્ન જડિત શણગારને, ઉર ઐકાવળ હાર;
અંબર જરીથી આપતું, ઝાંઝરનો ઝમકાર.
રતિસમ રૂપ છતાં જો, અભણ અને અજ્ઞાન છેરે;
થિક ! થિક ! તે અબળાનો, અવનીપર અવતાર. બંધુ

કેળવણી વિણ ભાળિયે, આળસ ઉપર પ્રેમ;
બાળસમ બંધન અને, દ્રેષ કલેશ ને બહેમ.
નિંદા કરતી ભમતી ભાગે સઘળી નારીયારે;
દૃષ્ટી સજ્જનનું કેમ દીલ નહીં દુભાય. બંધુ

મંથો નીતિ વિવેકના, ભામિનીથીજ ભણાય;
સર્વ મુખોને સાંધના, એકજ દીસે ઉપાય.
પ્રધાનબાઈ શાળાની આ નમ્ર વિનંતી ઉર ધારજેરે;
દબ્બે બાળાઓને નીતિ વિદ્યાનું ધાન. બંધુ

ગીત.

ખમા વીરાને જાઉં વારણે લોલ,
 માંધો મૂલો છે મારો વીરજો. ખમા૦ ટેક.
 રાજ તો બિરાજે રાજમંદિરે લોલ,
 પારણે બિરાજે મારો વીરજો. ખમા૦
 ચંપો ખીલ્યો છે કુલવાડીમારે લોલ,
 કુલમાં ખીલે છે મારો વીરજો. ખમા૦
 એક તો સોહાગી ગગન ચાંદદો રે લોલ,
 બીજો સોહાગી મારો વીરજો. ખમા૦
 આંગણે ઉજસ મારે સુર્યનારે લોલ,
 ઘરમાં ઉજસ મારો વીરજો. ખમા૦

ખાળાઓની વિનંતી.

(સર્વે સખિયોને શીખ દઉં.)—એ રાગ.
 સ્ત્રી નીતિશિક્ષણ દો લણુરે અમે ખાળા ઉચરીએ,
 બ્યવહારિક નૈતિક સ્થિતિરે આર્યબંધુ ઉદરીએ;
 સત્ય ક્ષમા સદાચારથીરે સંસાર સુધરીએ.
 આ સંસાર સમુદ્રમારે સુખ ભરતી ભરીએ.
 દમયંતી સીતા સતીરે લોલ, પૂર્વ લણેલી સૌ હતીરે લોલ;
 નીતિ કેળવણી લણી ભલીરે લોલ, કીર્તિ કરી જેણે
 ઉજળીરે લોલ
 અલણ મૂખ માતાની સંતતિ મૂખ પરંપરારે લોલ,
 માત હોય વિદ્વાન પ્રજા તો ધાય પુરંધરારે લોલ;

પુત્રીમાતાસમ સદ્ગુણીરે લો, સદ્ગુણી સાસુની વહુ ગુણીરે લોલ;
 સાદી સરળ સવ્ય નિર્મળીરે લો, ભણી ગણી થાશે ભક્તીરે લોલ,
 દેશની ઉન્નતિ કોમની ચઢતી સ્ત્રીશિક્ષણ વિષેરે લોલ.
 ધીર વીર બળ બુદ્ધિ નિધાન પ્રજા પ્રાકમી થશેરે લોલ.
 સ્ત્રીશિક્ષણના પ્રભાવે, દેશમાં સુધારા થાવે;
 કુધારા કુસંપ જાવે, ઉદમી પ્રજા બનાવે.
 સ્ત્રી નીતિશિક્ષણ ઘો ભલુરે, અમે બાળા ઉચરીએ.

શિયલોપદેશ ગર્ભિત ગરબો.

(પુનમચાંદની ખીલી શું અહીં પુરીરે.)—એ રાગ.

બાળા ગુણભણિમાળા નિર્મળ શિલપત પાળીએરે,
 નીતિમાર્ગ વહી અજવાળો ઉભય સુકું;
 બેની શિયળ સુભૂષણ સજ્જએ આ સંસારમાંરે.

સતિને પતિ વિણ પારકો, જાત, તાત અનુકૂળ;

સ્વપ્ને અવર ન ચિંતવે, જાણે વાગ્યું શળ.

ગુણવંતી ગારી નવિ ચૂકે પતિપત વર્મધીરે;

જે કુટિલા પરધર ભટકે તસ માથે ધૂળ.

બેની૦ ૧

પ્રેમ સહિત પરપુરપથી, હસી નવ કરીએ વાત;

અસુર સવારે એકલાં, જઈએ નહીં એકાંત.

નર વિર પરનર સાથે નયનો નયન ન જોડીએરે;

લાજ સહીત આણું આહી સંચરીએ વાટ.

બેની૦

સદાચાર નવ ચુકીએ, સુખ દુઃખ પડે અપાર;
 જતાં પ્રાણ પરવશ થતાં, તજે ન શિયલ શ્રીકાર.
 ચંચળ ચાલે ચાલી તાળી હાથ ન આલીએરે;
 ખોટી છુદ્દે આજસ આઠ કરો ન વિકાર.   બેની૦ ૩
 વિષયબુદ્ધિથી અવરની, ઘણો ન વસ્તુ હાથ;
 નાર કાર નારથી, પ્રીત ન કરીએ સાથ.
 રતિપતિ રૂપ સમો પરપુરૂષ નજર નહીં ભાળીએરે;
 હોય કુરૂપો પણ ગણીએ પ્રભુસમ નિજ નાથ. બેની૦ ૪
 સીતા દમયંતી સતી, દ્રૌપદી ગુણભંડાર;
 પ્રાણાંતક સંકટ સહી, રાખ્યું શિયળ શ્રીકાર.
 કનક પીતળની થાય પરીક્ષા સરસ કસોટીએરે;
 રૂણીધર કુલમાળ પાવક જળ શિયળે ધાર.   બેની૦ ૫
 માતપિતા સમ જાણીએ સાચુ સસરો જેઠ;
 નણુંદ દરાણી જેઠાણીનો, કરો વિનય દુઃખ વેઠ.
 કલેશ ન કરીએ ધીરજ ધરીએ વિપત વિષે ઘણીરે;
 પરનિંદા તણએ ભણએ પ્રભુ સારી પેઠ.   બેની૦ ૬
 સીનીતિ શિક્ષણ આપજો, આર્ય અંધુ સુખદાય;
 નિજ તનુજન મોકલો, ભણવા શાળા માંદ.
 ભવિષ્ય સંતતિ સુધરે સ્ત્રી કેળવણીથી ભણીરે;
 આશિર્વાદ વડે શુભ સાંકળચંદ સદાય.   બેની૦ ૭

ગીત.

સતિને પતિ વિણ દેવ ન સાચો,
આ દુનિયામાં બીજેછરે;

દંડ મન ભાવના એવી રાખી,
દંપતી પ્રેમ રસ પીજો.

સ્ત્રીનો પતિ શણગાર.

સાચો દંપતિ પ્યાર.

લગ્નને વજ્રની બેટી માને,

અણુસમજી કોઈ ઠાલોછરે;

સમજીને મન ઝરે સુધાનો,

સાચો પ્રેમ રસ પ્યાલો.

લગ્ન વિધિ વેળા પતિ સ્ત્રીને,

બાંધે રૂઝા જે આપેછરે;

સતિયોને તે પ્રાણથી જાલો,

સમરણ સ્થાનમાં સ્થાપે.

નામ સહિત તે બાંધને ગાખી,

ચઢાવજે તું માથેછરે;

લગ્નની દરજ તણા મહામંત્રો,

લગ્ન સમે કહ્યા નાથે.

લોક કરે ગરબડ તે વેળા,

મંત્રનું મહાત્મ્ય ન ધારેછરે;

સુણવાની દરકાર ન રાખે,

અર્થ ન કોઈ વિચારે.

પુત્રી પનોતીછરે.

પુત્રી પનોતીછરે.

પુત્રી પનોતીછરે.

પુત્રી પનોતીછરે.

પુત્રી પનોતીછરે.

પુત્રી પનોતીછરે.

પુત્રી પનોતીછરે.

પવિત્ર મંત્ર ભણે જે બ્રાહ્મણ;

તે પણ સમજે ન પૂરાશરે;

તો વર કન્યાને સમજાવા,

ખંત કરે કોણ શર.

પુત્રી પતોતીશરે.

પણ તે મંત્રનો અરથ હું જાણું;

તે તુજને સંભળાવું શરે;

સંસારે તે સુખકર જાણી,

સાંભળી સમજી થાવું.

પુત્રી પતોતીશરે.

ગીત.

(તજે પરનિંદા નકારી.)—એ ટેક.

પરનિંદા કરીએ નહીં બાળા, નિંદા નરકની ખારી;

પર અપવાદ ઉચરતાં નિજમુખ, લાજે થાય ખુવારી;

ન કરીએ ચાડી નહારી, તજેપર નિંદા નકારી. ૧

કુંગર બળતો દેખે દુનિઆં, પગની લહાય નિવારી;

સરશવ સમ પરછિદ્ર પારખે, આપ છિદ્રને વિસારી;

ન છિદ્ર જીએ ગુણવારી, તજે પરનિંદા નકારી. ૨

ચાલણી કણ ન ગ્રહે પણ સુપકું, લે ગુણ વસ્તુ સ્વીકારી;

ચાલણી સમ છિદ્રપેદા ન થઈએ, લઈએ ગુણ અવધારી;

દાષપર દિલ ન વિચારી, તજે પરનિંદા નકારી. ૩

પર કુથળીમાં કાળ ગુમાવે, નિદાખોર નહારી;

અભણ મૂર્ખ ચણતર ચણી ઉંધુ, ભગવે પરધર દારી;

ઠરે નહીં નિંદા સુ નારી, તજે પરનિંદા નકારી, ૪

ગીત.

બેની સદાચાર પાળી સંસાર સુધારીએ રે,

લાજ વધારીએ રે. એ રેક.

બેની શિયળ મુબુષણ સજીએ,

પરનિદ્રા તજીએ પ્રભુ ભજીએ;

પતિવ્રત પાળી ઉભય મુકુળ અજવાળીએરે. બેની૦ ૧

વિનય વિવેક વડીલનો કરીએ, યેર ઝરને વાદ વીસરીએ;

અધિક ઉણે સંતોષી રહી મન વારી રે. બેની૦ ૨

પતિની આવક જવક ભાળી,

ખરચ ખુટણ કરીએ સંભાળી;

હઠ કરી કાંઠ ન લકએ, નિજ મન મારીએરે. બેની૦ ૩

જુડી વાત ન મુખ ઉચરીએ,

પરની વાતે પેટ ન ભરીએ;

ખોટી આળે પરને પીડ ન પાડાએરે. બેની૦ ૪

ચોરી ચાડી ચુગલ્લી તજીએ,

અદેખાઠ તજીએ મુખ સજીએ;

શોક્ય બાળને નીજ બાળક સમ પાળીએરે. બેની૦ ૫

ઝીણાં આછાં વસ્ત્ર ન સજીએ,

અંગ અછકલાવેડા તજીએ;

કુળવંતી કજીઓ કંકાસ નિવારીએરે. બેની૦ ૬

સીતા દમયંતી પંચાળી,

સતીચોનાણું નિત્ય સંભાળી;

તસ પગલે ચાલી જગજશ વિસ્તારીએ રે. બેની૦ ૭

વિદ્યા ભણી વિપરીત જે ચાલે;
 માત તાત લજવે દુઃખ સાલે;
 ભણ્યું ગણ્યું બોલ્યું દરીએ એ નારીએ રે. બેની૦ ૮
 સદાચાર નિરમળ શીળ પાળે,
 મુકુળા સા ચાલે શુભ ચાલે;
 સાંકળચંદ મુજશ સાસરે સારીએ રે. બેની૦ ૯

ગીત.

(પડવેની પણ પ્રિત ગદમટ ભૂલીરે.)—એ રાગ.

ચાલો સખીઓ મમ સાથ જિનંધર જઈએ રે;
 અવલોકી આદિનાથ પાવન થઈએરે. ૧
 મોહન મરદેવી નંદ જગ જયકારીરે;
 જમ્બુ વદન પુનમનો ચંદ જાઉં બલિહારીરે. ૨
 કંચનગિરિ હરી જિનરાજ જઈ નવરાવેરે;
 કરવાને આતમ કાજ સચી હુલરાવેરે. ૩
 વિનિતાનગરીનો રાય હરખું નિરખિરે;
 પણ છે સત વનુષતી કાય સોવન સરખિરે. ૪
 હુમ દિલ વસિયા એ દેવ રંગ રસિલારે;
 જસ મુરવીર સારે સેવ છેલ છમિલારે. ૫
 સ્વામી શિવરમણીના કંથ કામણુ ગારારે;
 મુખ આપો સાદી અનંત પૂરણુ પ્યારારે. ૬
 પ્રણુ પૂરણુ પુન્ય પસાય અમે દિહું રે,
 આ હરખ મનમાં ન માય લાગે મિહું રે. ૭

રમઝમ કરી જિન ગુણ રાસ રમીએ રંગેરે,

આવો જિનજી આવાસ સખિયો સંગેરે. ૮

પૂજેહરિહર શિરતાજ કેસર ઘોળીરે,

અખોડા લકઝમે આજ સૈયર ટોળીરે. ૯

ગીત.

જહાલા ત્રિસલાનંદ વીરજીનેધર તારજોરે;

જાણી પુત્ર તમારો વિનતડી અવધારજોરે. જહાલા ૦

રમત ગમતમાં જીવન ગાળું,

કામ ક્રોધથી તનકું બાળું;

પ્યારો કરજીમૃત સિંચનથી તાપ નિવારજોરે. જહાલા ૦

જ્ઞાન વિના હૃદયે અધાર,

કરશે તુમ વિણ કો મુજ સાર;

સુખકર કામક્રોધ વિષયાદિક શત્રુ સંહારજોરે. જહાલા ૦ ૨

ભક્તિ કરં ભાવે શીર સાટે,

વળવા મોક્ષ નગરની વાટે;

બાળક કહીને અકે જીન બેસારજોરે. જહાલા ૦ ૩

પ્રેમ વિના લુખી છે ભક્તિ,

ગુણ પર્યાય વિના જમ વ્યક્તિ;

દીન દયાળુ અશુભ વૃત્તિ હારજોરે. જહાલા ૦ ૪

શરણ એક તારં છે સાચું,

નિશદિન તુજ ભક્તિથી રાચું;

બુદ્ધિ સાગર બાળકને ઉગારજોરે. જહાલા ૦ ૫

(૪૧)

સાસુની સેવા.

(આસો માસે શરદ પૂનમની રાત જો.)—એ દેશી.

સાસુની વિનય તે જોની બહુ કરે,
જેથી જગમાં ઝાઝી વંધશે લાજ જો;
સાસુની સેવાએ મુખ સૌ સંપજે,
હોશે તમારા ઘરમાં રૂડાં રાજ જો. સાસુનો ૧

પરભાતે ઉઠી તેને પાએ પડો,
તે આશિષે પામે પુત્રનાં મુખ જો;
આજ્ઞા માગી ઘરવંધો રૂડો કરો,
કામ બતાવે કદી ન મરડો મુખ જો. સાસુનો ૨

સાસુજી સાસુ' તે કદી ન બોલીએ,
વાણી મીઠી વદા તજી કડવાં વેણ જો;
આજ્ઞા કે માઝા કે દી નવ લોપીએ,
સાહીએ સાસુ કહે કદિ કડવાં કે'ણ જો. સાસુનો ૩

લોક લઢવા ચઢાવા તે ઝાઝા મળે,
પણ કદી ન માનો એ આડી વાત જો;
ચઢાવી ચમકાવી તે અળગાં રળે,
લઢતાને વેઠવું તે ઢહાડો રાત જો. સાસુનો ૪

સિંહ અને ઊંદર.

(ઉપકારનો બદલો.)

(મા પાવા તે ગઢથી ઉતર્યા.)—એ રાગ.

એક વૃક્ષ નીચે સુતો હતો, મુજબ બાળા રે.
કોઇ ભૂખ્યો સિંહ નિરાશ, સાંભળ બાળારે:
તે નીચે એક દર હતું, મુઠ બહુ ઉંદરનો ત્યાં વાસ. સાં ૧

સિંહના શરીર ઉપર ઘણા, સુઠ ઉંદરડા આવે જાય; સાં ૦
 વન રાજ મન ધારતો, સુઠ શું રંકને છેડે થાય. સાં ૦ ૨
 પણ બહુ દોડાદોડથી, સુઠ કોપ્યો તે વનનો રાય; સાં ૦
 એક ઉંદર પકડ્યો તદા, સુઠ તસ મારવા જોવો જાય. સાં ૦ ૩
 ઉંદર બોલ્યો કરગરી, સુઠ મને માફ કરો મહારાજ; સાં ૦
 હવે ફરીથી નહીં કરું, સુઠ તમે ઉત્તમ છો વનરાજ ૦ સાં ૦ ૪
 દયા ધરી દિલ છોડીયો, સુઠ કહે ઉંદર સાંભળો દાદ; સાં ૦
 હું બદલો વાગીશ ખરો, સુઠ સેવકને કરજો યાદ. સાં ૦ ૫
 સિંહ હસ્યો તું શું કરીશ, સુઠ ઉંદરડા મુજ ઉપકાર; સાં ૦
 અવસરે સેવા આદરું, સુઠ કહી ગયો કરી નમસ્કાર. સાં ૦ ૬
 પારધીની જાળે એકઠા, સુઠ સપડાયો સિંહ ચકાર; સાં ૦
 ઉંદર આવ્યો તે સમે, સુઠ કાપ્યો તે જાળનો દાર. સાં ૦ ૭
 છૂટ્યો તે વનકેશરી, સુઠ માન્યો ઉંદરનો ઉપકાર; સાં ૦
 હું હસતો તુજને હતો, સુઠ તું રંક ક્ષુદ્ર અવતાર. સાં ૦ ૮
 પણ એ બૂલ છે માહરી, સુઠ કરવો નહીં ગર્વ લગાર; સાં ૦
 કરણીથી ઝાળખાય છે, સુઠ ના'ના મો'ઘા નર નાર. સાં ૦ ૯

વેહેલો બાદશાહ ને સૂર્ય ઉપરની ચઢાઈ.

(વહાલે અમૃત પાત્ર ઉછેર્યા વા'લાજીએ.)—એ રાગ.

એક નવરંગ પુરીમાં અક્કલબાજખાં રાજરે,

તસ હજુર ખુશામતખોર લાલખાં તાજરે;

રાજમહેલથી પૂર્વ દિશાએ કચેરી શાહની રે,

જતાં આવતાં સુર્યનો તાપ પડે તોફાનીરે. ૧

લાલખાંને પૂછ્યું શાહે સુરજ આણુ ન માનેરે,

હજી જખરો રહ્યો છે શનુ છવતો જાનેરે;

- કહે લાલખાં બંદનિવાજ પકડી મંગાવોરે,
એનો ભાર છે શો અહીં કેદ કરોને લાવોરે. ૨
- પછી સ્વાસ્થીલાલ પ્રધાનને શાહુ તેડાવ્યોરે,
કહે શાહુ ચઢાઈ કરી સુરજ અહીં લાવોરે;
કહે મંત્રી સુરજ અસમાન રહ્યો છે છાનેરે,
યુદ્ધ કરવા તેની સાથ જવું અસમાનેરે. ૩
- આકાશે જવાના યંત્ર મળે છે વિલાતેરે,
એક લાખ રૂપૈયા આપો તો લાવીએ ખાંતેરે;
શાહુ લાખ રૂપૈયા આપ્યા મંત્રીને હાથેરે,
પરવરિયો મંત્રી લશ્કર લાવની સાથેરે. ૪
- કેટલાએક દિન ફરી મંત્રી પાછા આવ્યોરે,
કહે શાહુને સુરજ છતીને બાંધી લાવ્યોરે;
પશ્ચિમ દિશ હોજના પાણીમાં પેઠા લાજીરે,
પ્રતિબિંબ જળે બેઠ શાહુ થયો બહુ રાજીરે. ૫
- મંત્રી કયો શીરપાવ સાબાશી દીધીરે,
પૂર્વ બાજુથી પશ્ચિમ બાજુ કચેરી કીધીરે;
જવું આવવું પશ્ચિમ તરફ સાહુને થાવેરે,
તેથી સુર્યનો તડકો શાહુ ઉપર નવી આવેરે. ૬
- એવા અક્કલબાજખાં સુર્ય છત્યા મન માનેરે,
મૂરખ માથે નહીં હોય શીંગડાં નિદાનેરે;
બળિયાથી બાથ ભીડે તો ખત્તા આવેરે,
કુળ નાખીએ સુરજ સામી તે આંખોમાં આવેરે. ૭

જસમા ઓડણુનો ગરબો.

- ગાજે પાટણ પુરમાં ગરવી ગુર્જરનો ઘણીરે,
સાચો સખજો પેલો સોલંકી સિદ્ધરાજ;
જેની કીર્તિ વ્યાપી રહી છે આ જગમાં ઘણીરે. ૧
- તેણે લોકો કાજે વાવ કુવા બંધાવીઆરે,
મોટા માન સરોવર દેવળ લામ વિશાળ;
પોશી સર્વ પ્રજાને શત્રુ સર્વ નભાવીયાં રે. ૨
- તેણે પાટણ પાસે એક સરોવર આદર્શુરે,
ખેદ ખાડા ત્યાં તો માળવી ઓડ અનેક;
નાખે ઓડણુ મોટાડું માથે વહીતરે. ૩
- પાળે વડને ઝાડ હુલે બાળક પારણેરે;
માટી વહેતાં જસમા હુલાવે નિજ બાળ;
વળતાં મુખડું પેખી જાય કુંવરને વારણેરે. ૪
- સાદ વેષે ફરતાં રાજાએ પેખી પરીરે,
જાતે રૂપાળી રંગીલી પરમ ચતુર;
પાસે જઈને રાજા કહે છે મુણ તું સુંદરીરે. ૫
- માટી વહેવાને આ કોમળ કાયા કરી નથીરે,
પાળે બેસીને તું રીઝવ તારું બાળ;
બીજી ઓડણુ છે કામ કરે તારી વતીરે. ૬
- જસમા કહે છે રાજા કાય કસી ખાવું ગમેરે,
મુજને બેસી રહેતાં વાઘે અંગે રોગ;
મારાં નવરા દહાડાં બેઠે નવ નીઠે કરીરે. ૭
- જસમા જંગલમાં વસવાને તું સરજી નથીરે,
મારા નગરે તણા તું આવી જોને ધાં;

- પાટણ પુરની શોભા તુજને હું કહું કથીરે. ૮
- નગરે અંધારી ચેરીને ઉચી મેડીઆરે,
તેમાં માણસ આડે ચાલ્યાનો નહિ માગ;
જાણે ઉનાળે ઉભરાતી ઢખું કીડીઆરે. ૯
- જસમા માણસ બહુ પેખીને શું ઘેલી બનીરે,
તારા હલકા મનમાં ઉઠે હલકા ઘાટ;
ન જાણે ખાખરની ખીસકોલી સાકર સ્વાદનેરે. ૧૦
- રાજા મેલા મનમાં માણસ મેલાં શહેરમાં
મેલી ગલીઓમાં બહુ મારે છે દુર્ગંધ;
મેલા ઝેર તણા છવો તો છવે ઝેરમારે. ૧૧
- જસમા રાજના દરબારે તેં દીઠા નથીરે,
તેમાં બાગ બગીચે ઉડે ફુલ ગુલાલ;
જળના હોજ કુવારા ઉડે આવી જોસથીરે. ૧૨
- રાજા બાગ બગીચા જંગલ આગળ ધૂળછેરે,
જેવો સુરજ આગળ તારાનો ચળકાટ;
મારા જંગલની મોજે તો મોઘે મૂલછેરે. ૧૩
- જસમા જંગલની વાતો તું વિસારજેરે,
મીઠાં નરઘાં ને સારંગી કેરાં સુર;
ગાયન સુણવાને તું શહેર પધારજેરે. ૧૪
- રાજા નવરી શું નરઘાં સારંગી સુરથીરે,
મેના મોર બપેયા ટેવ્યા છે મુજ કાન;
વાતો કાચલના ટોકાની હું કહેતી નથીરે. ૧૫
- ઓહણુ આવો તો ઉતાડ મેઠી માળીએરે;
રહેજો મિત્ર સહોદર સર્વ સંબંધી સાથ;

- તમને પ્રિય જનો માનીને નિશદિન પાળીએ. ૧૬
 મારે ઓડણુને ઉતરવા જોઈએ કુંપડીરે,
 મેડી માળે ચડતાં આવે મુજને ફેર;
 પડતાં પગ ભાળે ને કાયા થાશે કુંપડીરે. ૧૭
- ઓડણુ આવો તો પીરસાવું મેવા ચુરમારે,
 કુલે હાથી ઘોડા ગુજર પતિને દ્વાર;
 તેને પેખીને હરખાશો ઓડણુ ઉશ્મરે. ૧૮
- મારે ઓડણુને તો વાળુ જોઈએ બેંસનારે,
 રાજા શું છે મારે હૃય હાથીનું કામ;
 હૃદીને દૂધ મજેનાં ભારે ભુરી ભેંસનારે. ૧૯
- ઓડણુ માગી દ્યોતે આછાં સાળુ ઓઢણારે;
 હીરા માણુક મોતી સોનાના રાણુગાર;
 આવી કંચનવરણી કાયા પર શોભે ઘણીરે. ૨૦
- કાયલ ટકશે આછા સાળુ તો ફાટી જશેરે;
 નાખું ઘાસ ચનોઠી ગાંઠી કંઠે હાર;
 પહેરું ફુલ તણી માળા તો પરણ્યો રીઝશેરે. ૨૧
- જસમા કહે મુજને તું કેવો છે તારો પતિરે,
 તારા જેવી સમજી નારી જેને ઘેર;
 તેના જેવો મુખીયો આ જગમાં બીજો નથીરે. ૨૨
- પેલો કેડ કસીને કામ કરે મારો પતિરે,
 જેને મોળીડામાં બેહેકે ફુલ ગુલાલ;
 એના કોદાળીના ઘાથી ધરતી મુજતીરે
 જેને કામ કરતા નિહાળે એ તારા ભણીરે;

એના મનમાં તારો પુરો નહિ વિશ્વાસ;
 તારી બુઝ ન જાણે જસમા એ તારો ઘણીરે. ૨૪
 રાજ સાચીને ભય લેશ નથી સંસારમાંરે,
 મારા વરને છે મારો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ;
 હું તો અન્ય જનોને ભ્રાત ગણી રહું સંસારમાંરે. ૨૫
 જસમા રાજ રાણાએને હું તાબે કરેરે,
 મોટા માહાથી પણ આપે ન સામે બોલ;
 તારા આગળ હું નવ અમલ ચલાવા આદરે. ૨૬
 રાજ કાયાને માયાપર બળ તારું વસ્થુરે,
 પ્રભુએ જીવ ધર્યા છે જુદા કાયા માંય;
 ભારે ભૂપ તણું તે પર નવ ચાલે કશુરે. ૨૭
 રાજ આલોકે પરલોકે મારો એ પતિરે,
 પ્રીતે પરજ્યા માટે છોડું મારા પ્રાણ;
 એના શત્રુનું મુખડું હું કદી જોતી નથીરે. ૨૮
 રાજ જસમાને ત્યાં લાલચ આપે ઘણી ઘણીરે,
 તો પણ ગણકારે નહિ વશ રાખી નિજ મન;
 ત્યારે નિરાશ થઈને રાય ગયો નિજ મહેલમાંરે. ૨૯
 ખાવું પીવું તજવું એન પડે નહિ રાજવીરે,
 અંતે લાજ તજને બોલાવ્યો પ્રધાન;
 ત્યારે દીલ બોલીને વાત કરી જસમા તણીરે. ૩૦
 શાણા પ્રધાને શિખામણ દીધી રાયનેરે,
 કહોતો પરજ્યાવું ઇંદ્રાણી સરખી નાર;
 એવી નીચ જાતિમાં શું મન મોહું આપનુરે. ૩૧

રાજા માને નહિ જેના મનમાં જસમા વસીરે,
 પણ જસમાતો વિનવે નિજ પતિને એમ;
 બુદ્ધિ ખગડી રાય તણી માટે રહેવું નહિ રે. ૩૨
 નાહા સર્વે આઠા રાત લઇને પાછલીરે,
 જાણી ખખર પ્રભાતે સિદ્ધ વિમાસે મન;
 આજ્ઞા કીધી સુભટ ચાલ્યા પાછળ વેગમારે. ૩૩
 પકડયા આઠ અને ત્યાં ઝગડા ચાલ્યો જોસથીરે,
 માર્યો વિક્રમ ત્યારે ખજર કરમાં લીધ;
 જસમા નિજ છાતીમાં મારી સાથે રાયનેરે. ૩૪
 રહેશે સરોવર સુકું વંશ વધે નહિ તાહરેરે,
 એમ કહીને પતિ પાછળ જસમા છોડે પ્રાણ;
 અનું નામ રહ્યું અવિચળ આ જગમાં સદારે. ૩૫

